

Kabul Tarihi: 12/11/2018

Yayınlanma Tarihi: 31/12/2018

Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Değerlendirilmesi*

Yaşar Çelik¹, İbrahim Gül²

Öz

Öğretmenlik uygulaması, öğretmen adaylarının uygulamalı derslerinden birisidir. Bu araştırmanın amacı, MEB'in yeni düzenlemeleri çerçevesinde öğretmenlik uygulaması derslerinin genel bir değerlendirmesini yapmaktır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmaya Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğretmenlik uygulaması dersini alan 93 öğretmen adayı katılmıştır. Öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, MEB'in yeni düzenlemelerine göre, uygulama çalışmalarının okul idarecileri ve uygulama öğretmenlerine olumlu yönde katkı sağladığı tespit edilmiştir. Uygulama öğretim elemanları açısından ise önemli bir etki sağlamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında öğretmen adaylarına uygulama okullarında yeteri kadar değer verilmemesi, uygulama esnasında öğretmenlerin sınıfı terk etmesi, öğretim elemanlarının uygulama okullarına yeteri kadar gelmemesinden dolayı gerekli izleme ve rehberliğin yapılmaması gibi sorunlar tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları doğrultusunda ilgililere, öğretmenlik uygulaması dersinin içeriğinin günün ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi, uygulama okulu idarecileri, öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarına öğretmenlik uygulaması dersinin etkili ve verimli bir şekilde yürütülmesi için gerekli eğitimin verilmesi, fakülte-okul işbirliğinin sağlanması için gerekli düzenlemelerin yapılması ve üniversite ile MEB arasında gerekli koordinasyonun sağlanması yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen adayı, öğretmenlik uygulaması, uygulama okulu

Evaluation of Teaching Practice Course According to Teacher Candidate's Opinions

Abstract

Teaching practice is one of the lessons of teacher candidates' practices. The purpose of this research are to make a general evaluation of the teaching practice courses within the framework of the new regulations of MEB. Semi-structured interview form developed by researchers was used as data collection tool. Ondokuz Mayıs University, Department of Education, Department of Basic Education, Department of Education, 93 teacher candidates participated in the research. The answers given by students to questions were analyzed through content analysis. According to the results of the research, according to the new regulations of MEB, it has been determined that the implementation studies contributed positively to the school administrators and the application teachers. In terms of teaching staff, the result is that it does not

* Bu çalışma 17. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu'nda (USOS-2018) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Dr. Öğr. Gör. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ycelik@omu.edu.tr

² Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, igul@omu.edu.tr

have a significant effect. In addition to this, problems such as not being given as much importance to teacher candidates as in the application schools, the application teachers abandoning the class during the application and the lack of monitoring and guidance due to the fact that the application teachers did not reach to the application schools. In accordance with the results of the research, the following suggestions are made: making the content of the teaching practice course suitable for the needs of the day, giving the necessary training for the effective and efficient implementation of the teaching application course to the school administrators, teachers and application instructors and the necessary coordination between the University and the Ministry of National Education.

Keywords: Teacher candidate, teaching practice, application school

1. Giriş

Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimi mesleğe hazırlanma bakımından büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla öğretmen adaylarının hizmet öncesinde aldıkları eğitimin kalitesi, onların meslekte gösterecekleri başarının önemli bir göstergesi olarak görülmektedir. Diğer bir ifadeyle, okullardaki eğitimin kalitesi büyük ölçüde öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim programlarının etkililiğine bağlıdır (Büyükkaragöz & Muşta, 1998; Oral, 2003). Hizmet öncesi eğitim programlarının etkili ve verimli bir biçimde hayata geçirilebilmesi için öğrenilen teorik bilgilerin sınıf ortamında uygulanması gerekir. Büyükgöze ve Bugay'ın (2009) yaptığı araştırmada öğretmen adaylarının, hizmet öncesi eğitimde edindikleri teorik bilgileri sınıf içi ve sınıf dışı uygulamalarda kullanmak istedikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlik uygulaması dersi, öğretmen adaylarının teorik derslerde kazandıkları bilgileri uygulamalarına olanak sağlayan derslerden birisidir. Bazı araştırmalarda, öğretmen eğitiminde öğretmenlik uygulaması gibi uygulamaya yönelik derslerin sayı ve niteliğinin artırılması önerilmiştir (Azar, 2003; Özkan, Albayrak & Berber, 2005). Öğretmenlik mesleği, bilmenin ötesinde yapmayı yani uygulamayı gerektiren meslekler içinde yer almaktadır. Öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması dersini Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda yapmaktadırlar. Milli Eğitim Bakanlığı 2016 yılı ikinci döneminden başlamak üzere öğretmenlik uygulamalarına yeni bir düzen vermeye çalışmaktadır. Bu çalışmayla, öğretmen adaylarının görüşlerine dayalı olarak öğretmenlik uygulaması derslerinin (Öğretmenlik uygulaması I ve II) karşılaştırmasını yaparak bu konuda bazı önerilerde bulunmak amaçlanmaktadır. Kısaca bu araştırmanın MEB'in uygulama ile ilgili bundan sonra alacağı kararlara kısmen de olsa katkı sağlaması beklenmektedir.

1.1. Problem durumu

Öğretmen yetiştirme görevi 1982 yılından itibaren eğitim fakültelerine bırakılmıştır. Eğitim fakültelerinde, öğretmen adaylarına verilen eğitimin niteliği, öğrenilen bilgilerin gerçek sınıf ortamlarında uygulanmasına bağlıdır. Ancak, bazı çalışmalarda öğretmen eğitimi programlarının etkili olmadığı (Durmuşçelebi, Yıldız & Saygı, 2017; Sözer, 1991; Şenel, 1999; Temel, 1990), bazılarının da ise öğretmen adaylarının uygulama derslerini yetersiz bulduğu (Harmandar, Bayrakçeken, Kınca, Büyükkasap & Kızılkaya, 2000) sonuçlarına rastlanmaktadır.

Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK), öğretmen adaylarının daha çok pratik yapmalarına olanak sağlamak için fakülte ile Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) arasındaki koordinasyonu artırmayı amaçlarken; mevcut durumda (YÖK, 1998a) teorik derslere daha fazla yer verildiğini ve okullarda yapılan uygulama çalışmalarının etkili olmadığını ortaya koymuştur. Buna bağlı olarak da öğretmenlik uygulaması derslerinin daha etkili yürütülmesi için fakülte-okul işbirliğinin önemine dikkat çekmiştir. Ardından okutulacak dersler ve bu derslerin hangi sınıflarda okutulacağı konusunda bir dizi düzenleme yapılmıştır. Sınıf öğretmenliği lisans

programında, öğretmenlik uygulaması derslerinin yedinci ve sekizinci yarıyıldan okutulması kararlaştırılmıştır (YÖK, 1998b).

Öğretmenlik uygulaması derslerinin temel amacı, fakültede öğrenilen teorik bilgileri sınıf ortamında uygulamak, kazanılan becerileri farklı sınıflarda kullanmak ve okulun işleyişini yakından tanımaktır. Uygulama çalışmalarına katılan adaylar, edindikleri deneyimleri arkadaşları ve öğretim elemanlarıyla paylaşarak kendilerini geliştirebilirler (YÖK, 1998c). Öğretmenlik uygulaması derslerinde bireysel çalışmalar yer aldığı gibi küçük grup etkinliklerine de yer verilir (Yiğit & Alev, 2007). Kısaca öğretmenlik uygulamaları, öğretmenlik mesleğinin temel bilgi ve becerilerin kazanıldığı çalışmalardan en önemlisi olarak kabul edilebilir (MEB, 1998).

Öğretmenlik uygulaması dersleri, okul deneyimi derslerinin devamı niteliğinde olup, öğretmenlik uygulamasına ayrılan sürenin en az 24 ders saati “sınıfta öğretim yapma” çalışmalarına ayrılmalıdır (YÖK, 1999). Öğretmenlik uygulaması dersleri bir ekip çalışmasını gerektirmektedir. Başta öğretmen adayları olmak üzere, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanlarının eşgüdümlü çalışmaları uygulamanın etkililiğine önemli katkı sağlayacaktır (Ünver, 2003). Bu çalışmalara öğretmen adayının gideceği okulların planlanması, ders araçlarını hazırlama, ders işleme, değerlendirme ve dönüt verme, ders dışı etkinliklere katılma faaliyetlerini de eklemek gerekir. Öğretmenlik uygulamasına katılacak adayların hangi okula gidecekleri iyi planlanmalı, öğretmen başına düşecek öğrenci sayısı fazla olmamalıdır. Bir araştırmada idareci ve öğretmenler gruptaki öğrenci sayısının fazla olmasından yakınmışlardır (Gök & Sılay, 2004). Bazı okullarda fiziksel koşullar elverişli değildir. Öğretmen adayları, öğretmenlik uygulaması derslerinde, ulaşımı iyi ve fiziksel koşulları elverişli okullara gönderilmelidirler (Özmen, 2008; Seçkin, 2005).

Öğretmenlik uygulaması çalışmalarının yönergeye uygun şekilde yapılması, çalışmalarda birlik ve beraberliğin sağlanmasına yardım edecektir. İlgili yönergede bu çalışmalar, uygulama hakkında bilgilendirmeler, fakülte-okul işbirliği, uygulama çalışmalarının izlenmesi, uygulama çalışmalarını değerlendirme ve dönüt verme olarak sıralanmıştır (YÖK, 1998a). Ancak bazı araştırmalarda uygulama çalışmalarının etkili olarak planlanmadığı (Özmen, 2008; Parker, 2008; Sağ, 2007), yürütülen çalışmaların yönergede belirtilen esaslara göre yürütülmediği (Özmen, 2008; Seçkin, 2005) yönünde sonuçlara rastlanmaktadır. Ayrıca öğretmen adayları, uygulama öğretim elemanlarının kendilerine akademik yönden yeterince yardım etmediklerini (Yılmaz, 2011) ve uygulama öğretmenlerinin kendilerine öğretmen gibi davranmadıklarını (Karadüz, Eser, Şahin & İlbağ, 2009), ilaveten ders saatlerinin yetersiz olduğunu (Aytaçlı, 2012), öğretim elemanı gözetiminde yeterince ders işlemediklerini ve dönüt almadıklarını (Aslan & Sağlam, 2018) belirtmişlerdir. Alan yazında yapılan araştırmalar, fakülte-okul arasında işbirliğinin yeterli düzeyde olmadığını göstermektedir. Fakülte-okul işbirliğinde ilgililerin üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi uygulamanın amacına ulaşması bakımından önemli görülmektedir (Beck & Kosnik, 2002; Burton, 1998). Uygulama etkinliklerinin değerlendirilmesi ve dönüt verilmesi konusunda da sıkıntılar olduğu dile getirilmektedir (Eraslan, 2009; Gökçe & Demirhan, 2005; Katrancı, 2008; Kuran vd., 2011).

Milli Eğitim Bakanlığı, öğretmenlik uygulama çalışmalarının etkililiğini artırmak ve bu konuda olumsuzlukları önüne geçmek amacıyla 2017 yılında MEBBİS üzerinden bir uygulama başlatmıştır. Uygulamanın amacı, çalışmaların verimli yürütülmesini ve ilgililerin uygulama çalışmalarına aktif katılımını sağlamaktır. Diğer bir ifadeyle, öğretmenlik uygulama sürecine yeniden bir ivme kazandırmaktır. Bu düzenleme ile eğitim fakültelerinin hangi okullara kaç öğrenci gönderebileceği belirlenmiş, uygulama öğrencilerine deneyim kazanmaları amacıyla farklı tür ve imkanlara sahip okullarda uygulama yapma fırsatı verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca, her bir uygulama öğretmenine bir gruptan fazla öğrenci verilmemesi ve

kurumlara öğretmen, öğrenci ve derslik sayısına göre uygulama öğrencisi verilmesi istenmiştir. İlâveten uygulama öğrencilerinin öğretmenlik uygulamaları etkinlik planında belirtilen çalışmaları uygulama öğretim elemanının ve uygulama öğretmenin gözetim ve rehberliğinde yerine getirmeleri gerektiği vurgulanmıştır. Devamında, uygulama öğrencisi ve uygulama öğretim elemanlarının MEBBİS'e kaydedilmesi, uygulama öğrencisinin değerlendirme notunun uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı tarafından MEBBİS'e girilmesi, devamsızlık yapan öğrencilere "kaldı" notu verilerek MEBBİS'e işlenmesi istenmiştir. Ancak yapılan bu çalışmaların öğretmenlik uygulaması derslerinin etkililiğine ne derecede katkı sağladığı bilinmemektedir. Bu çalışmayla, öğretmen adaylarının görüşlerine dayalı olarak, uygulama çalışmalarında yapılan değişikliklerin onları nasıl etkilediği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca öğretmenlik uygulaması I ile öğretmenlik uygulaması II çalışmalarının bir karşılaştırılması yapılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenliği son sınıfta öğretmenlik uygulaması dersini alan öğrencilerin (öğretmen adayları), MEB'in yeni düzenlemelerine ilişkin görüşlerini ortaya koymak ve bu görüşler doğrultusunda öğretmenlik uygulaması I ve II derslerinin karşılaştırmasını yapmaktır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

MEB'in yapmış olduğu yeni düzenlemelere ilişkin öğretmen adaylarının;

1. Okul idarecilerine yönelik görüşleri nelerdir?
2. Uygulama öğretmenlerine yönelik görüşleri nelerdir?
3. Uygulama öğretim elemanlarına yönelik görüşleri nelerdir?
4. Öğretmenlik uygulaması derslerinin niteliğini artırmaya yönelik görüşleri nelerdir?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, fakülte-okul işbirliği programı kapsamında, Temel Eğitim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı 4. sınıf öğrencilerinin öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüş ve değerlendirmelerini tespit etmek amacıyla yapılmış durum çalışması deseninde nitel bir çalışmadır. Durum çalışması "nasıl" ve "niçin" sorularını temele alan, araştırmacının kontrol edemediği bir olgu ya da olayın derinliğine incelenmesine olanak veren araştırma yöntemidir (Yıldırım & Şimşek, 2003).

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmaya, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğretmenlik uygulaması dersini alan 93 öğretmen adayı katılmıştır. Öğretmenlik uygulaması dersleriyle ilgili görüşlerine başvurulacak öğretmen adayları gönüllülük esasına göre belirlenmiştir. Araştırmanın amacına uygun olarak her gruptan öğrenci olmasına özen gösterilmiş ve böylece 10 farklı okulda öğretmenlik uygulaması I ve II çalışmalarının her ikisine de katılan öğretmen adaylarının görüşlerine başvurulmuştur.

2.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. MEB'in öğretmenlik uygulamalarıyla ilgili yeni düzenlemeleri, 2016 yılı ikinci döneminde hayata geçirmeye

başladığı için, uygulamanın başladığı ikinci dönemle mevcut uygulamaların yapıldığı birinci dönemi karşılaştırmak amacıyla öğretmen adaylarına şu açık uçlu sorular yöneltilmiştir: (1) Birinci dönem yaptığınız öğretmenlik uygulamasında karşılaştığınız okul idarecilerinin tutum ve davranışlarıyla ikinci dönemkileri karşılaştırdığınızda ne gibi farklılıklar gördünüz? (2) Birinci dönem yaptığınız öğretmenlik uygulamasında karşılaştığınız uygulama öğretmenlerinin tutum ve davranışlarıyla ikinci dönemkileri karşılaştırdığınızda ne gibi farklılıklar gördünüz? (3) Birinci dönem yaptığınız öğretmenlik uygulaması dersindeki uygulama öğretim elemanının tutum ve davranışlarıyla ikinci dönemkileri karşılaştırdığınızda ne gibi farklılıklar gördünüz? (4) Öğretmenlik uygulaması dersinin niteliğini artırmak için size göre neler yapılmalıdır? Açık uçlu sorular araştırmacıya araştıracağı konu ile ilgili esneklik sağlamanın yanında, araştırılan konu ile ilgili önemli değişkenlerin gözden kaçmasını de engeller (Yıldırım & Şimşek, 2003). Öğrencilere, yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorulara cevap verebilmeleri için makul bir süre verilmiştir. Öğretmen adaylarının görüşlerini doğru bir şekilde ifade etmelerini sağlamak için isim ve kimliklerini çağrıştırmaya bilgi yazmamaları söylenmiştir. Böylece öğrencilerin güvenilir cevaplar vermesi temin edilmeye çalışılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Öğretmen adaylarının görüşlerine göre öğretmenlik uygulaması dersinin değerlendirilmesine yönelik bu çalışmada içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi, sözel ve yazılı materyallerin nesnel ve sistematik olarak incelenmesine imkan sağlayan (Tavşancıl & Aslan, 2001), yazılı bilgilerin temel içeriklerinin özetlenmesi ve belirtilmesi (Cohen, Manion & Morrison, 2007) olarak tanımlanan bir analiz tekniğidir. Çalışmanın amacına uygun olarak ilk üç soruyla ilgili toplanan verileri karşılaştırmak amacıyla önce “Birinci Dönem” ve “İkinci Dönem” olmak üzere iki temaya, daha sonra bu temalar da kendi içinde “olumlu” (mesleki ve kişisel ilişkiler) ve “olumsuz” (mesleki ve kişisel ilişkiler) olmak üzere alt temalara ayrılmıştır. Dördüncü soruya verilen cevaplar ise “Fakülte” (yönetim, uygulama öğretim elemanı), “MEB” (okul idaresi, uygulama öğretmeni) ve “Mevzuat” (Mevzuatın geliştirilmesinde ortak çalışmaları için MEB ve Fakülte) tema ve alt temalarına göre düzenlenmiştir. Öğretmen adaylarının çarpıcı görüşleri doğrudan alıntılarla verilmiştir. Her iki dönemde yapılan çalışmalardan elde edilen veriler analiz edilerek yorumlanmaya ve karşılaştırılmaya çalışılmıştır.

2.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Görüşme formu hazırlanmadan önce alanyazın taranarak inceleme yapılmış ve sorular hazırlanmıştır. Bu sorular alanında uzman bir doçent ve iki doktor öğretim üyesine inceltirilmiştir ve onların önerileri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Eğitim fakültesi dördüncü sınıfta okuyan altı öğrenciye anket formları verilerek bunları doldurmaları istenmiştir. Bu öğretmen adaylarının anlamada zorluk çektikleri cümleler düzeltilerek görüşme formuna son şekli verilmiştir. Araştırmanın inandırıcılığını (iç geçerlik) artırmak için uzman görüşü alınmış, katılımcı teyidi sağlanarak öğrencilere anketleri doldurmaları için makul süre tanınmıştır. Araştırma süreci ve süreçte yapılacak çalışmalar ayrıntılı şekilde betimlenmiş ve bu sürece sadık kalınarak araştırmanın dış geçerliği artırılmaya çalışılmıştır. Denetim izi olarak nitelenen bu yaklaşım sonunda elde edilen raporlar araştırmayla ilgisi olmayan bir uzmana incelenmiştir (Lincoln & Guba, 1986). Araştırmanın iç güvenirliliğini (tutarlılığını) artırmak için bulguların önemli bir kısmı yorum yapılmadan doğrudan aktarılmıştır. Böylece araştırmanın geçerlik ve güvenirliliği sağlanmaya çalışılmıştır.

3. Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması I ve II dersine ilişkin görüşleri araştırma soruları kapsamında sunulmuştur.

3.1. Öğretmen Adaylarının Okul İdarecileriyle İlgili Görüşleri

Öğretmen adaylarının uygulama yaptıkları okul idarecilerine yönelik görüşleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Okul İdarecileriyle İlgili Görüşleri

Tema		Alt Temalar
Birinci Dönem	Olumlu	Mesleki İlişkiler Sorunlara çözüm odaklı yaklaşma Gerekli yardımda bulunma
		Kişisel İlişkiler Cana yakın davranma İlgilenme
	Olumsuz	Mesleki İlişkiler Başboş bırakma, kontrol etmeme Gereksiz işlerle, ayak işleriyle uğraştırma Engel olma Mükemmellik bekleme Sadece resmi prosedür ile ilgilenme
		Kişisel İlişkiler Mesafeli davranma Sıcaklık göstermeme İlgilenmeme Önemsememe, ciddiye almama Uygulama öğretim elemanına şikayet etme
İkinci Dönem	Olumlu	Mesleki İlişkiler Uygulamalarda tertip ve düzene önem verme Çalışmaları kontrol etme Uygulama yaptırma Her konuda yardımcı olma Mesleki tecrübeleri paylaşma Tecrübe kazandırma Bir şeyler öğretmek için çaba harcama
		Kişisel İlişkiler İlgilenme İletişim kurma Kardeş gibi görme
	Olumsuz	Mesleki İlişkiler Mükemmellik bekleme Aşırı kuralcı olma Ayak işleriyle uğraştırma Engel olma
		Kişisel İlişkiler Uzak davranma

Tablo 1’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının okul idarecileri ile ilgili görüşleri, dönemler bazında ele alınıp, tema ve alt temalara ayrılarak mesleki ve kişisel ilişkiler yönünden olumlu ve olumsuz olarak düzenlenmiştir. Az sayıda öğretmen adayı, okul idarecilerinin birinci dönemde, ikinci döneme göre kendilerine daha olumlu yaklaştıklarını belirtmişlerdir. Bu davranışlar mesleki ilişkiler açısından; sorunlara çözüm odaklı yaklaşma, gerekli yardımda bulunma, kişisel ilişkiler açısından ise; cana yakın davranma, ilgilenme olarak ifade edilebilir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bazıları aynen aşağıya çıkarılmıştır:

“Birinci dönem okul idarecileri karşılaştığımız sorunlara çözüm odaklı yaklaşmışlardı fakat ikinci dönemki okul idaresi ilgisiz kalıp uygulama eğitiminin yalnızca resmi boyutuyla ilgilendiler.”

“Birinci dönem yaptığım stajda okul idarecileri ve öğretmenler daha ilgiliydiler, ikinci dönem öğretmenler bizi sınıflara bile istemediler”

“Birinci dönemki okul idarecileri çok cana yakın isteğimiz üzere bazı durumları gözden geçirebiliyorlardı, bizi sıkmadan gerekli yardımda bulunuyorlardı ancak ikinci dönemkiler bize çok uzaktılar.”

“Birinci dönemki uygulama okulunun idarecileri daha iyiydi. İkinci dönemki okul idarecileri aşırı kuralcıydılar, gereksiz işlemler için vaktimizi çaldılar.”

Öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu, okul idarecilerinin birinci dönemde, ikinci döneme göre kendilerine daha olumsuz yaklaştıklarını belirtmişlerdir. Bu davranışlar mesleki ilişkiler açısından; başıboş bırakma, kontrol etmeme, gereksiz işlemlerle uğraştırma, engel olma, ayak işleriyle uğraştırma, mükemmellik bekleme, sadece resmi prosedür ile ilgilenme olarak sıralanmıştır. Kişisel ilişkiler açısından ise; mesafeli davranma, sıcaklık göstermeme, ilgilenmeme, önemsememe, ciddiye almama, uygulama öğretim elemanına şikayet etme olarak ifade edilebilir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bazıları aynen aşağıya çıkarılmıştır:

“Birinci dönem yaptığım staj uygulamasında okul idarecileri müdür ve müdür yardımcılarını bizimle hiç ilgilenmedi, okulda stajla ilgili bir başıboşluk vardı, kimse bizi kontrol etmedi ikinci dönem çalışmalar düzenliydi.”

“Birinci dönem yaptığımız staj uygulamasında okul idarecileri bize biraz mesafeli davrandılar, sıcaklık göremedik. İkinci dönemki staj uygulamasında idareciler bizi kardeşleri gibi gördü. Mesleki tecrübelerini bizimle paylaşarak yararlanmamızı sağladılar.”

“Birinci dönem öğretmen ve okul idarecileri bizi pek ciddiye almıyorlardı, ikinci dönem her hafta kontrol ettiler, uygulama yaptırıyorlardı.”

“Birinci dönem okullardaki öğretmen ve idareciler dersleri bize işletip kendileri başka işlemlerle uğraşıyorlardı. İkinci dönem gittiğim okulda idareciler ve öğretmenler bize bir şeyler öğretmek için çok çaba sarfettiler.”

“Birinci dönemde okul idarecileri üniversite ile işbirliği içinde bize yardımcı olmak yerine bizi uygulama öğretim elemanına şikayet etme yolunu tercih etmişlerdi, ikinci dönemde idareciler bizimle çok ilgilendiler.”

“İkinci dönem yaptığım öğretmenlik uygulamasında okulum her açıdan çok iyiydi. İdareciler bize her konuda yardımcı oluyorlardı, bize öğretmen olduğumuzda karşılaştığımız her şeyi yaşattılar ve öğrettiler, birinci dönem hiç iyi değildi.”

Öğretmen adaylarının çoğunluğu, okul idarecilerinin ikinci dönemde, birinci döneme göre kendilerine daha olumlu yaklaştıklarını belirtmişlerdir. Bu davranışlar mesleki ilişkiler açısından; uygulamalarda tertip ve düzene önem verme, çalışmalarını kontrol etme, uygulama yaptırma, her konuda yardımcı olma, mesleki tecrübelerini paylaşma, tecrübe kazandırma, birşeyler öğretmek için çaba harcama olarak sıralanırken, kişisel ilişkiler açısından ise; ilgilenme, iletişim kurma, kardeş gibi görme olarak ifade edilmiştir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bazıları aynen aşağıya çıkarılmıştır:

“Birinci dönem yaptığım staj uygulamasında okul idarecileri müdür ve müdür yardımcılarını bizimle hiç ilgilenmedi, okulda stajla ilgili bir başıboşluk vardı, kimse bizi kontrol etmedi ikinci dönem çalışmalar düzenliydi.”

“Birinci dönem yaptığımız staj uygulamasında okul idarecileri bize biraz mesafeli davrandılar, sıcaklık göremedik. İkinci dönemki staj uygulamasında idareciler bizi kardeşleri gibi gördü. Mesleki tecrübelerini bizimle paylaşarak yararlanmamızı sağladılar.”

“Birinci dönem öğretmen ve okul idarecileri bizi pek ciddiye almıyorlardı, ikinci dönem her hafta kontrol ettiler, uygulama yaptırıyorlardı.”

“Birinci dönem okullardaki öğretmen ve idareciler dersleri bize işletip kendileri başka işlemlerle uğraşıyorlardı. İkinci dönem gittiğim okulda idareciler ve öğretmenler bize bir şeyler öğretmek için çok çaba sarfettiler.”

“Birinci dönemde okul idarecileri üniversite ile işbirliği içinde bize yardımcı olmak yerine bizi uygulama öğretim elemanına şikayet etme yolunu tercih etmişlerdi, ikinci dönemde idareciler bizimle çok ilgilendiler.”

“İkinci dönem yaptığım öğretmenlik uygulamasında okulum her açıdan çok iyiydi. İdareciler bize her konuda yardımcı oluyorlardı, bize öğretmen olduğumuzda karşılaşacağımız her şeyi yaşattılar ve öğretiler, birinci dönem hiç iyi değildi.”

“İkinci dönem internet sistemine girildiği için okul yöneticileri ve öğretmenler bizi daha çok kontrol altında tuttular ve bizimle daha çok iletişim kurdular.”

“Birinci dönem bizi önemsemediler, ikinci dönemki uygulamanın mülakata etki edeceğini düşünerek gerek okul idaresi gerekse uygulama öğretmenleri bizimle daha çok ilgilendiler, ince eleyip sık dokudular.”

Öğretmen adaylarından bazıları, okul idarecilerinin ikinci dönemde kendilerine birinci döneme göre olumsuz yaklaştıklarını belirtmişlerdir. Bu davranışlar mesleki ilişkiler açısından; mükemmellik bekleme, aşırı kuralcı olma, ayak işleriyle uğraştırma, engel olma, kişisel ilişkiler açısından ise; uzak davranma olarak sıralanmıştır. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bazıları aynen aşağıya çıkarılmıştır:

“Birinci dönem okul idarecileri karşılaştığımız sorunlara çözüm odaklı yaklaşmışlardı fakat ikinci dönemki okul idaresi ilgisiz kalıp uygulama eğitiminin yalnızca resmi boyutuyla ilgilendiler.”

“Birinci dönem yaptığım stajda okul idarecileri ve öğretmenler daha ilgiliydiler, ikinci dönem öğretmenler bizi sınıflara bile istemediler.”

“Birinci dönemki okul idarecileri çok cana yakındı, isteğimiz üzerine bazı durumları gözden geçirebiliyorlardı, bizi sıkmadan gerekli yardımda bulunuyorlardı ancak ikinci dönemkiler bize çok uzaktılar.”

“Birinci dönemki uygulama okulunun idarecileri daha iyiydi. İkinci dönemki okul idarecileri aşırı kuralcıydılar, gereksiz işlemler için vaktimizi çaldılar.”

3.2. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmenleriyle İlgili Görüşleri

Öğretmen adaylarının uygulama yaptıkları okuldaki uygulama öğretmenlerine yönelik görüşleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmenleriyle İlgili Görüşleri

Tema	Alt Temalar	
Olumlu	Mesleki İlişkiler	Mesleki yönden katkıda bulunma Mesleki tecrübe kazandırma
	Kişisel İlişkiler	İlgili olma Yardıms sever davranma Anlayışlı davranma
Birinci Dönem	Mesleki İlişkiler	Yeterli mesleki deneyime sahip olmama Uygulamayı ciddiye almama Mesleki yönden katkı sağlamama Uygulamayı angarya olarak görme Mesleki yönden olumsuz tavır takınma
	Kişisel İlişkiler	Uygulama yapmama Sınıfta öğretmen adayını yalnız bırakma Gereksiz işlemlerle uğraştırma
Olumsuz	Mesleki İlişkiler	Baskıcı olma İlgilenmeme Sert mizaçlı olma
	Kişisel İlişkiler	

İkinci Dönem	Olumlu	Mesleki İlişkiler	Kaba davranış sergileme Önemsememe, umursamama Katı davranma
		Mesleki İlişkiler	Deneyim kazandırma Etkili rehberlik yapma Mesleğe motive etme Mesleki destek sağlama Değerlendirme yapma ve dönüt verme Sınıf yönetimi konusunda destek verme
			Kişisel İlişkiler
	Olumsuz	Mesleki İlişkiler	Dönüt alamama Uygulama öğrencisi istememe Mesleki yönden tecrübe kazandırmama Başboş bırakma
		Kişisel İlişkiler	Kırıcı davranma Anlayışsız davranma

Tablo 2’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleriyle ilgili görüşleri, dönemler bazında ele alınıp, tema ve alt temalara ayrılarak mesleki ve kişisel ilişkiler yönünden olumlu ve olumsuz olarak düzenlenmiştir. Çok az sayıda öğretmen adayı, uygulama öğretmenlerinin birinci dönemde, ikinci döneme göre kendilerine daha olumlu yaklaştıklarını belirtmişlerdir. Bu davranışlar mesleki ilişkiler açısından; mesleki yönden katkıda bulunma, mesleki tecrübe kazandırma, kişisel ilişkiler açısından ise; yardımsever davranma, anlayışlı davranma ve ilgili olma olarak ifade edilebilir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden biri aynen aşağıya çıkarılmıştır:

“Birinci dönem yaptığım öğretmenlik uygulamasında öğretmenler daha ilgili ve iyiydi, Öğretmenler mesleki açıdan daha fazla katkıda bulundular.”

Öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu, uygulama öğretmenlerinin birinci dönemde, ikinci döneme göre kendilerine daha olumsuz yaklaştıklarını belirtmişlerdir. Bu davranışlar mesleki ilişkiler açısından; yeterli mesleki deneyime sahip olmama, uygulamayı ciddiye almama, mesleki yönden katkı sağlamama, uygulamayı angarya olarak görme, mesleki yönden olumsuz tavır takınma , uygulama yapamama, sınıfta öğretmen adayını yalnız bırakma, gereksiz işlerle uğraştırma, kişisel açıdan ise; ilgilenmeme, baskıcı olma, sert mizaçlı olma, kaba davranış sergileme, önemsememe, umursamama, katı davranma olarak sıralanabilir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bazıları aynen aşağıya çıkarılmıştır:

“Birinci dönemde öğretmenlik uygulamasında uygulama öğretmenleriyle herhangi bir paylaşımımız olmadı. Bizi umursamadılar.”

“Birinci dönem uygulama öğretmenleri bize uygulama yaptırmadılar, sadece gözlem yaptık, ikinci dönem bir miktar uygulama yaptık.”

“Birinci dönem uygulama öğretmenleri bize kazanımları verdiler, biz gerekli hazırlıkları yaptık, araç-gereç ve materyalleri hazırladık ancak uygulama öğretmenleri bizi sınıfta öğrencilerle başa bıraktıkları için derslerde gerekli performansı gösteremedik.”

Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu, uygulama öğretmenlerinin ikinci dönemde, birinci döneme göre kendilerine daha olumlu yaklaştıklarını belirtmişlerdir. Bu davranışlar mesleki ilişkiler yönünden, deneyim kazandırma, etkili rehberlik yapma, mesleğe motive etme, mesleki destek sağlama, değerlendirme yapma ve dönüt verme, sınıf yönetimi konusunda destek verme olarak sıralanmıştır. Kişisel ilişkiler açısından ise; iletişime açık olma, değer verme, ilgilenme, samimi ve içten olma, umursama, yardımsever davranma, dostça davranma olarak ifade edilmiştir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bazıları aynen aşağıya çıkarılmıştır:

“İkinci dönem gittiğim okuldaki öğretmenler birinci döneme göre daha deneyimliydi, daha fazla deneyim elde etme imkânına kavuştuk.”

“Birinci dönem öğretmenlik uygulamasında bize rehberlik eden öğretmen kaliteli bir öğretmen değildi, baskıcı ve otoriter bir sınıf yönetimi anlayışı benimsemişti, sorunun kaynağını hep kendinde değil öğrencide arıyordu, ikinci dönemki uygulama öğretmenimiz öğrenme temelli yaklaşımı benimsemişti.”

“Birinci dönem staj yaptığım okuldaki uygulama öğretmenimiz çok sert mizaçlıydı, pek yararlanamadık. İkinci dönem gittiğimiz uygulama okulundaki öğretmenler daha sıcak ve iletişime açıktılar, daha fazla yardımcı oldular. Kendimizi öğretmen olarak hissetmemizi sağladılar.”

“Birinci dönem bize ilgi sıfırdı, ikinci dönem ise öğretmenlerle arkadaş gibi olduk. Arada baskılayan, zorlayan itici davranışlar sergileyenler de vardı”

“Birinci dönem uygulama öğretmenleri bizi öğretmen adayı olarak görmemiş ve önemsememişlerdi ikinci dönem bizimle daha iyi ilgilenildi.”

“Birinci dönem daha az ilgi görüyorduk. İkinci dönem daha detaylandığı için dersi dinlemenin yanı sıra kendimiz de anlattık. Bu bizim için kritik bir süreçti. Öğretmenler bizi destekledi.”

“Birinci dönem bizi pek kafalarına takmıyorlardı. Biz gelip gidiyorduk, ikinci dönem bizi her hafta kontrol ettiler, her hafta ders anlattırdılar.”

“Birinci dönemki uygulama okulunda uygulama öğretmenleri beni hiç gözlemediler. Tam gün boyunca sınıfı bana bırakıp başka işlerle uğraştılar. Bu yüzden bana hiç katkıları olmadı. İkinci dönemki uygulama öğretmenim beni gözlemleyip, dönüt verdi, ondan çok şey öğrendim.”

“Birinci dönemdeki uygulama öğretmenlerinin hayattan bezmiş bir halleri vardı. Öğretmen adayları karşı ilgisiz...neden geldiniz der gibi tavırlar sergilediler. İkinci dönemki okuldakiler bizimle diyaloga girdiler, ilgilendiler.”

“İkinci dönemki uygulama öğretmenim daha samimi daha güler yüzlü ve alanında daha iyiydi.”

“Birinci dönemki okulundaki uygulama öğretmenleri çok sorumsuz ve fazlaca rahattılar. Ders girdiğimde hangi konuda bile olduklarını söylemeden sınıfı bırakıp gidiyorlardı. Ben de sudan çıkmış balığa dönüyordum. Bu dönemki uygulama okulunda böyle bir sorunla karşılaşmadım.”

“Birinci dönem gittiğim uygulama okulunda öğretmenlerin öğretmen adaylarına karşı davranışları hiç hoş değildi. Bizi öğretmen odasında bile görmek istemiyorlardı. Ders anlatmak istediğimizde derslerini bize vermek istemediler. Fakat ikinci dönem gittiğim okulda öğretmenler bizi gayet hoş karşıladılar, ders anlatırken rehber oldular, yardımda bulundular.”

“Birinci dönem başıboş bırakılmış durumdaydık, devam kontrolü bile yapılmıyordu. İkinci dönem tam öğretmen olduğumu hissettim.”

Öğretmen adaylarından bazıları, uygulama öğretmenlerinin ikinci dönemde kendilerine olumsuz yaklaştıklarını belirtmişlerdir. Bu davranışlar mesleki ilişkiler açısından; dönüt alamama, uygulama öğrencisi istememe, mesleki yönden gerekli tecrübeyi kazandırmama, başıboş bırakma, kişisel ilişkiler açısından ise; kırıcı davranma ve anlayışsız davranma olarak sıralanabilir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bazıları aynen aşağıya çıkarılmıştır:

“İkinci dönem uygulama öğretmenimiz ilk günden bizi üzdü, ilk gün bize kendilerini tanıtmadıkları ve tanıştırlmadığımız için uygulama öğretmenimiz olduğunu bilmiyorduk. Bize kendilerinden habersiz neden sınıfa girdiniz diyerek olay çıkardılar ve bu durumu idarecilere de yansıttılar. Dönem sonuna kadar bu sorunun etkisiyle yaşadık.

“İkinci dönem uygulama öğretmenleri uygulama öğrencisi istemiyorlardı.”

“İkinci dönem önceki dönemlere göre yaşadığım en büyük zorluk uygulama öğretmenlerimizin bizi sınıfta öğrencilerle baş başa bırakmasıydı. Sınıfı yönetme konusunda çok zorluk yaşadık.”

“İkinci dönem öğretmenler derse girmediler biz hep tek tek derse girdik.”

3.3. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretim Elemanlarıyla İlgili Görüşleri

Öğretmen adaylarının kendilerine rehberlik eden uygulama öğretim elemanlarına yönelik görüşleri Tablo 3’te verilmiştir:

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretim Elemanlarıyla İlgili Görüşleri

Tema	Alt Temalar		
Birinci Dönem	Olumlu	Mesleki İlişkiler	Başta uygulama okuluna birlikte gitme Uygulama sorunlarıyla ilgilenme Uygulama çalışmalarını etkili gözleme Uygulamamanın verimli olması için çaba harcama Gerekli mesleki yardımı sağlama
		Kişisel İlişkiler	Fikirlere saygı duyma Gereği gibi ilgilenme Gerekli anlayışı gösterme
	Olumsuz	Mesleki İlişkiler	Uygulama çalışmalarına katkı sağlamama Uygulama amacı dışında faaliyetler yaptırma Staj dosyalarını önemsememe Uygulama çalışmalarına önem vermeme Gereksiz uygulamalara yer verme Sadece uygulama raporlarına bakma Adaletsiz değerlendirme yapma Uygulama çalışmalarına kayıtsız kalma
		Kişisel İlişkiler	Adaletsiz davranışlarda bulunma Kuralları herkese eşit uygulamama
İkinci Dönem	Olumlu	Mesleki İlişkiler	Çalışmaları planlı şekilde yürütme Staj raporlarını titizlikle inceleme Gereksiz sorumluluklar yükleme Uygulama çalışmalarını gözleme Uygulama çalışmalarını ciddiye alma Uygulama çalışmalarını amacına uygun yapma Gerekli mesleki yardımı sağlama
		Kişisel İlişkiler	Öğretmen adaylarıyla birebir ilgilenme
	Olumsuz	Mesleki İlişkiler	Uygulama okuluna adaylarla gitmeme Uygulama sorunlarıyla ilgilenmeme Adaletsiz değerlendirme yapma
		Kişisel İlişkiler	Askerlik yaptırıyormuş gibi davranma Uygulama çalışmalarına kayıtsız kalma

Tablo 3’te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanlarıyla ilgili görüşleri, dönemler bazında ele alınarak tema ve alt temalara ayrılıp, mesleki ve kişisel ilişkiler yönünden olumlu ve olumsuz olarak düzenlenmiştir. Öğretmen adaylarının önemli bir kısmı, uygulama öğretim elemanlarının birinci dönemde, ikinci döneme göre kendilerine daha olumlu yaklaştıklarını belirtmişlerdir. Bu davranışlar mesleki ilişkiler

açısından; başta uygulama okuluna birlikte gitme, uygulama sorunlarıyla ilgilenme, uygulama çalışmalarını etkili gözlemlene, uygulamanın verimli olması için çaba harcama, gerekli mesleki yardımı sağlama olarak sıralanmıştır. Kişisel ilişkiler açısından ise; fikirlere saygı duyma, gereği gibi ilgilenme, gerekli anlayışı gösterme olarak ifade edilebilir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bazıları aynen aşağıya çıkarılmıştır:

“Birinci dönem uygulama öğretim elemanımız bizimle birlikte gelerek okulla tanıştırmıştı. İkinci dönemde uygulama öğretim elemanımız okula gelmediği için idarecilerle sıkıntı yaşadık.”

“Birinci dönem uygulama öğretim elemanı uygulamanın verimli ve eğitici geçmesi için çaba harcarken, ikinci dönemki öğretim elemanı gereksiz sorumluluklar yükleyip uygulamanın verimsiz geçmesini önemsememiştir.”

“Birinci dönem uygulama okulunda herhangi bir sorunla karşılaşmadım. Ama ikinci dönemki uygulama okulunda uygulama öğretmenleri derdi öğretmen adaylarına bırakıp yan gelip yatayım havası vardı.”

“Birinci döneme göre bizi bu dönem en çok zorlayan şey, uygulama öğretmenlerimizin bizi sınıfta yalnız bırakmalarıydı. Sınıf yönetimi sağlayıp ders anlatmak benim için oldukça zor oldu.”

Az sayıda öğretmen adayı, uygulama öğretim elemanlarının birinci dönemde, ikinci döneme göre kendilerine daha olumsuz yaklaştıklarını belirtmişlerdir. Bu davranışlar mesleki ilişkiler açısından; uygulama çalışmalarına katkı sağlamama, uygulama amacına hizmet etmeyen faaliyetler yaptırma, staj dosyalarını önemsememe, uygulama çalışmalarına önem vermeme, gereksiz uygulamalara yer verme, sadece uygulama raporlarına bakma, adaletsiz değerlendirme yapma, uygulama çalışmalarına kayıtsız kalma; kişisel ilişkiler açısından ise; adaletsiz davranışlarda bulunma, kuralları herkese eşit uygulamama olarak sıralanmıştır. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bazıları aynen aşağıya çıkarılmıştır:

“Uygulama öğretim elemanımız birinci dönem staj dosyalarını çok önemsememişti, İkinci dönem titiz çalıştılar, Her hafta ders anlattık o da raporları inceledi.”

“İkinci dönemdeki öğretim elemanımız bizimle birebir ilgilendi, uygulama okulumuza gelerek hepimizin ders anlatımını dinledi, eksik olan yanlarımızı birebir anlattı.”

“İkinci dönemki öğretim elemanı beni oldukça zorladı. Yükümlülüklerimiz oldukça fazlaydı. Oysa birinci dönemdeki staj çalışmaları üzerinde pek durmadı, hem öğretim elemanı hem de staj dokümanlarım konusunda daha rahattım.”

“İki dönem arasında çok büyük farklar vardı. Birinci dönemdeki öğretim elemanımız bize zaman kaybı yaşatacak gereksiz uygulamalara yer verdi. İkinci dönemki öğretim elemanı herhangi bir zorluk yaşatmadı.”

“Birinci dönem yaptığım öğretmenlik uygulamasındaki uygulama öğretim elemanım fazla ilgili değildi. Sadece raporlarımla ilgileniyordu, fakat ikinci dönemki uygulama öğretim elemanım okula gelip bizi izledi, toplantılar yapıp uygulama ile ilgili bir sorun olup olmadığı ile ilgili konuşmalar yapıyorduk.”

“Birinci dönem uygulama öğretim elemanımız gereksiz zaman kaybıydı. Uygulama süreciyle ilgili hiçbir bilgisi olmayan sözde bir akademisyen. İkinci dönemki uygulama öğretim elemanımız ciddi anlamda bir şeyler öğrenebilmemiz ve tecrübe kazanabilmemiz için çabaladı.”

Az sayıda öğretmen adayı, uygulama öğretim elemanlarının ikinci dönemde, birinci döneme göre kendilerine daha olumlu yaklaştıklarını belirtmişlerdir. Bu davranışlar mesleki ilişkiler açısından; staj raporlarını titizlikle inceleme, sınıfta adayların uygulama çalışmalarını gözlemlene, gereksiz sorumluluklar yükleme, çalışmaları planlı şekilde yürütme, uygulama çalışmalarını ciddiye alma, uygulama çalışmalarını amacına uygun yapma, gerekli mesleki yardımı sağlama, kişisel ilişkiler açısından ise; öğretmen adaylarıyla birebir ilgilenme olarak

ifade edilebilir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bazıları aynen aşağıya çıkarılmıştır:

“Uygulama öğretim elemanımız birinci dönem staj dosyalarını çok önemsememişti, İkinci dönem titiz çalıştılar, Her hafta ders anlattık o da raporları inceledi.”

“İkinci dönemdeki öğretim elemanımız bizimle birebir ilgilendi, uygulama okulumuza gelerek hepimizin ders anlatımını dinledi, eksik olan yanlarımızı birebir anlattı.”

“İkinci dönemki öğretim elemanı beni oldukça zorladı. Yükümlülüklerimiz oldukça fazlaydı. Oysa birinci dönemde hem öğretim elemanı hem de staj dokümanlarım konusunda daha rahattım.”

Yine az sayıda öğretmen adayı, uygulama öğretim elemanlarının ikinci dönemde, birinci döneme göre kendilerine daha olumsuz yaklaştıklarını belirtmiştir. Bu davranışlar mesleki ilişkiler açısından; uygulama okuluna adaylarla gitmeme, uygulama sorunlarıyla ilgilenmeme, adaletsiz değerlendirme yapma, kişisel ilişkiler açısından ise askerlik yaptırıyormuş gibi davranma ve uygulama çalışmalarına kayıtsız kalma olarak ifade edilebilir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bazıları aynen aşağıya çıkarılmıştır:

“Birinci dönem uygulama öğretim elemanımız rahat, gözlemleyen, toplantılarla düşünce ve fikirlerimizi alan ve bize saygı duyan birisiydi. İkinci dönemki uygulama öğretim elemanımız sanki askerlik yapıyormuşçasına zorlanmama sebep oldu.”

“Birinci dönemki uygulama öğretim elemanımız her sorunumuzla, fikirlerimizle ilgilenirken, ikinci dönemki hocamızın hiç ilgilenmediğini söyleyebilirim.”

3.4. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulama Dersinin Niteliğinin Artırılmasıyla İlgili Görüşleri

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulama dersinin niteliğine ilişkin görüşleri önemlidir. Uygulamanın içinde olan kişiler sorunları daha iyi görebilirler. Bu bakımdan uygulamaya katılan öğretmen adaylarına uygulamanın niteliğinin artırılması için ne yapılması gerektiği sorularak, önerilerini yazmaları istenmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması I ve II derslerine yönelik önerileri Tablo 4’te verilmiştir:

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Niteliğinin Artırılması İle İlgili Görüşleri

Tema	Alt temalar	Öneriler
Fakülte	Yönetim	Uygulama dosyasına gereksiz belgeler konulmamalı Öğretmenlik uygulaması haftada en az üç güne yayılmalı Uygulama programı yapılırken öğrencilerin KPSS’ye hazırlanmaları dikkate alınmalı
	Öğretim Elemanı	Öğretmen adayları uygulamada daha sık izlenmeliKurallar uygulanırken ve not verilirken objektif ve adaletli davranılmalı
	Okul idaresi	Öğretmen adaylarına nasıl davranacakları konusunda bilgi verilmeli
MEB	Uygulama Öğretmeni	Adaylara devam-takip, kuralları uygulama ve değerlendirme konusunda eşit davranılmalı Uygulama öğretmenleri sınıfı terk etmemeli Ders işlerken materyal kullanımı özendirilmeli
	MEB ve Fakülte	Öğretmen adaylarına yol parası desteği sağlanmalı Öğretmen adayları uzak okullara gönderilmemeli Dönem boyu farklı sınıflara girmek yerine aynı sınıfta uygulama yapılmalı Okul ile fakülte arasında iyi bir iletişim olmalı Fakülte son sınıfta fazla ders olmamalı

Tablo 4’te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulama dersinin niteliğinin artırılması ile ilgili görüşleri, Fakülte (yönetim, uygulama öğretmen), MEB (okul idaresi, uygulama öğretmeni) ve Mevzuat (MEB ve Fakülte) tema ve alt temalarına göre düzenlenmiştir. Öğretmen adaylarının eğitim fakültesine yönelik görüş ve önerileri doğrudan fakülte yönetimine yönelik olanlar ve öğretim elemanlarına yönelik olanlar olarak analiz edilmiştir. Öğretmen adayları fakülte yönetimine yönelik olarak, uygulama dosyasına gereksiz belgeler konulmamalı, öğretmenlik uygulaması haftada en az üç güne yayılmalı ve uygulama programı yapılırken öğrencilerin KPSS’ye hazırlanmaları dikkate alınmalı şeklinde görüş belirtmişlerdir. Uygulama öğretim elemanlarına yönelik olanlar ise öğretmen adaylarını uygulamada daha sık izlemeliler, kurallar uygulanırken ve not verilirken objektif ve adaletli davranılmalı şeklinde belirtilmiştir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bazıları aynen aşağıya çıkarılmıştır:

“Uygulama öğretim elemanlarımızın uygulama okuluna daha sık gelerek bizi gözlemlemesi faydalı olur.”

“Uygulamanın daha nitelikli olması için, hangi hafta hangi öğretmen adayına gözlem için gidileceği uygulama öğretmeni ve uygulama öğretmen adayı tarafından birlikte planlanmalı.”

“Uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri birbir dersleri izlemeliler, uygulama öğretmenleri sınıfı terk etmemeliler.”

“Uygulama öğretim elemanları okula daha sık, gelip öğretmen adayını ders işlerken izlemeli, o zaman o durumu daha ciddiye alır. Şişirme puanlar verilmemeli, devamsızlık idare edilmemeli, son hafta bütün imzalar attırılmamalı.”

“Uygulamanın daha nitelikli olması için belli bir izleme sistemi olmalı. Ayrıca kendimizi izleyebileceğimiz bir video kaydı tutulmalı.”

“Uygulama öğretim elemanımız yaptığımız uygulamaları objektif olarak değerlendirmeli, ilgili ve ilgisiz olanlar ayırt edilmeli, ilgili olanlar motive edilmeli.”

“Uygulama okulu öğretmenlerine eti senin kemiği benim anlayışıyla teslim edilmemelidir.”

“Öğretmen adaylarının uygulamaya devamlılığı kontrol edilmeli. Bazı arkadaşlarımız iki hafta gitti, bütün haftalara imza attı vb.”

“Bazı öğretim elemanları öğretmen adayları ile ilgilenmiyor, takip etmiyor, bazı öğretim elemanları da aşırı disiplinli davranıyor. İki farklı durum olduğu için adil olmuyor, bir orta yol bulunmalı.”

“Son sınıf öğrencilerine KPSS’den dolayı toleranslı davranılabilir. Aksi taktirde sürekli yaşadığımız gibi, uygulama okulunda bulunsak da aklımız dershane de kalıyor.”

MEB’e yönelik görüş ve öneriler okul idaresi ve uygulama öğretmeni olarak iki kategoride ele alınmıştır. Öğretmen adaylarının okul idaresine yönelik görüş ve önerileri, öğretmen adaylarına nasıl davranılacağı konusunda bilgi verilmeli şeklinde vurgulanmıştır. Öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerine yönelik görüş ve önerileri ise adaylara devam-takip, kuralları uygulama ve değerlendirme konusunda eşit davranılmalı, uygulama okulu öğretmenleri sınıfı terk etmemeli, ders işlerken materyal kullanımı özendirilmeli şeklinde ifade edilmiştir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bazıları aynen aşağıya çıkarılmıştır:

“Bütün okullarda ne yapılacağı net bir şekilde bildirilmeli, uygulama okulu idareci ve öğretmenleri uyum içinde olmalı, öğretmen adaylarını her yönden desteklenmelidir.”

“Ortak bir toplantı yapılmalı, özellikle derslerine girdiğimiz öğretmenler, konuyla ilgili bilinçlendirilmeliler.”

“Uygulama okulu idareci ve öğretmenleri bize köle gibi davranmamalıdır.”

“Uygulama öğretmenleri nitelikli öğretmenlerden seçilmeli, bana bir şey katmayan öğretmenle bir günümü geçirmek istemem.”

“Öğretmen adaylarına sınıf tamamen bırakılmalı, sınıfta onu gözlemleyen öğretim üyesi ve arkadaşlar olmalı. Bu sadece iki haftada bir, bir derste uygulanmalı, uygulama öğretmeni bu aralıklarla öğretmen adayını gözlemlemeli.”

“Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına fazlalık gibi bakmasın, bizi yönlendirsinler, tecrübelerinden bahsetsinler, uygulama yaptırınlar, bize daha sevecen baksınlar.”

“Okul idarecileri kesinlikle ılımlı ve güler yüzlü olmalı, bizi istedikleri gibi kullanmamalıdır.”

“Öğretmenlik uygulamasında her hafta farklı sınıfa girilmemeli, herkesin bir sınıfı olmalı, dönem boyu orada kendini geliştirmeli.”

“Her hafta farklı sınıflara giriyoruz. Bu durum daha fazla öğretmen gözleme fırsatı sunsa da sınıf ortamının farkına varmamızı zorlaştırdı. Aynı sınıfta birkaç hafta uygulama yapmanın daha faydalı olacağını düşünüyorum.”

“Materyal kullanımı büyük ölçüde artırılırsa daha iyi sonuçlar alınacağını düşünüyorum.”

“Öğretmenler derslerde materyal kullanılması konusunda bilinçlendirilmeli.”

“Uygulama öğretmenleri öğrencilerin içinde bizi eleştirmemeliler.”

Mevzuata yönelik görüş ve öneriler, MEB ve Fakülteyi ortak olarak ilgilendirdiği için birlikte ele alınmıştır. Öğretmen adaylarının mevzuat ile ilgili görüş ve önerileri; öğretmen adaylarına yol parası desteği sağlanmalı, öğretmen adayları uzak okullara gönderilmemeli, dönem boyu farklı sınıflara girmek yerine aynı sınıfta uygulama yapılmalı, okul ile fakülte arasında iyi bir iletişim olmalı, fakülte son sınıfta fazla ders olmamalı şeklinde belirtilmiştir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bazıları aynen aşağıya çıkarılmıştır:

“Staj okulumun yakın yerlere çıkması daha iyi olur. Son sınıfta sunumlar, ödevler, dersane derken çok yoğun bir süreçten geçiliyor. Bir ulaşım aracıyla gidilebilecek yer olmalı.”

“Uygulama öğretim elemanları ve uygulama okulu arasında daha iyi iletişim olmalı, bizi arada bırakmamalılar.”

“Uygulama okullarındaki idarecilerin fakülte ile işbirliği yapmadıklarını düşünüyorum.”

“Öğretmenlik uygulaması haftada bir gün değil, mesela son dönem en az haftada üç gün olmalı, okul dersleriyle boğulmamalıyız.”

“Bence haftanın her günü ya da üç günü uygulama 2 günü okulda teorik ders olmalı.”

“Daha nitelikli bir uygulama için öğretmen adaylarına bir miktar ücret ödenmeli.”

“Ulaşım için üniversiteden destek verilmesi ya da okulların yakından seçilmesi gerekir.”

“Diğer alanlardaki stajyerler gibi parasal destek sağlanmalı devlet tarafından. Bu staja ilgiyi artırır.”

“Bir kere hem üniversitenin hem staj okulunun bizi öğrenci değil, öğretmen adayı gibi görmeleri gerekiyor, Ne olursa olsun bize öğretmen gözüyle bakılmalı ve saygı gösterilmeli.”

4. Tartışma ve Sonuçlar

Sınıf öğretmenliği son sınıfta öğretmenlik uygulaması I ve II dersini alan öğrencilerin, MEB'in yeni düzenlemelerine ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacıyla yapılan bu çalışmada beş araştırma sorusuna cevap bulunmaya çalışılmıştır. Bunlar öğretmen adaylarının, okul idarecilerine, uygulama öğretmenlerine, uygulama öğretim elamanlarına yönelik görüşleri ile öğretmenlik uygulaması dersinin niteliğinin artırılmasına yönelik görüşlerinden oluşmaktadır. Öğretmen adaylarının görüşleri değerlendirildiğinde; öğretmen adaylarının çoğunluğunun

öğretmenlik uygulaması II dersinde gittikleri okul idarecilerinin kendilerine daha iyi davrandığı yönünde olumlu görüş belirttikleri görülmektedir. Diğer bir ifadeyle öğretmen adaylarının çoğunluğu ikinci dönemdeki uygulamaların kendileri için daha yararlı olduğunu vurgularken; az sayıda öğretmen adayı bunun aksini ifade ederek birinci dönemdeki (öğretmenlik uygulaması I) uygulama okulundaki idarecilerin kendilerine daha iyi davrandıklarını belirtmişlerdir. Fakülte-Okul İşbirliği Programı'nda, "okul idarecileri uygulama okulu, uygulama öğretmenleri ve öğretmen adayları ile toplantı yapar, kendilerine görev ve sorumluluklarını bildirir, öğretmen adaylarına öğretmenlik becerilerini öğrenip geliştirebilecekleri ve uygulayacakları ortamı sağlar" (YÖK, 1998) hükümleri yer almaktadır. Aytaçlı'nın (2012) yapmış olduğu araştırmada da, uygulama okulu idarecilerinin öğretmen adaylarına ilgisiz davrandıkları tespit edilmiştir. Aytaçlı'nın 2012 yılında yaptığı araştırmanın sonucu ve bu araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması I dersinde yaptıkları uygulama ile ilgili görüşleri; idarecilerin öğretmen adaylarına yönelik tutumlarında öğretmenlik uygulaması II dersinde olumlu yönde bir değişim olduğunu göstermektedir. Yani idarecilerin Fakülte-Okul İşbirliği Programı'nı uygulama konusunda sorumluluklarını daha iyi yerine getirdikleri anlaşılmaktadır. Bu sonuçlardan yola çıkılarak MEB'in yeni uygulamalarının, okul idarecilerinin, öğretmen adaylarına ve öğretmenlik uygulaması çalışmalarına yönelik tutumları üzerinde olumlu etki oluşturduğu söylenebilir.

Öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerine yönelik görüşlerine bakıldığında, öğretmen adaylarının çoğunluğu ikinci dönemin (öğretmenlik uygulaması II) daha olumlu geçtiğini, az sayıda öğretmen adayı da birinci dönemde daha iyi desteklendikleri yönünde olumlu görüş belirtirmişlerdir. Çok az sayıdaki öğretmen adayı ise iki dönemin de verimli geçmediği yönünde olumsuz görüş belirtmişlerdir. Fakülte-Okul İşbirliği Programı (YÖK, 1998) ve öğretmen adaylarının MEB'e bağlı eğitim öğretim kurumlarında yapacakları öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönergeye (MEB, 1998) göre uygulama öğretmenleri, uygulama öğretim elamanı ve uygulama okulu koordinatörü ile iş birliği yaparak öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları kapsamındaki etkinliklerini hazırlar, gerekli rehberliği yapar, çalışmalarını izler, denetler ve gerekli değerlendirmeyi yapar hükümleri yer almaktadır. Eraslan'ın (2008) araştırmasında, uygulama öğretmenlerinin amaca uygun çalışmadıkları ve adayları öğretmenlikten soğuttuğu belirtilmektedir. Özmen (2008), Karadüz vd. (2009), Baştürk (2009), Gökçe ve Demirhan (2005) araştırmalarında, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına yeterli yardımda bulunmadıklarını, raporlarına gerekli dönütü vermediklerini bildirmişlerdir. Katrancı (2008) araştırmasında, uygulama öğretmenlerinin öğretim yöntem ve tekniklerini uygulamada yetersiz oldukları için adaylara gerekli rehberliği sağlayamadıklarını belirtmiştir. Aytaçlı (2012) ve Yılmaz (2011) araştırmalarında, uygulama okulu öğretmenlerinin öğretmen adaylarına ilgisiz davrandıklarını tespit etmişlerdir. Bu araştırmanın sonucuna göre, öğretmenlik uygulaması II dersinde yapılan uygulamaların önceliklere göre daha olumlu olduğu söylenebilir MEB'in başlattığı yeni uygulamaların öğretmenlik uygulaması II dersinde hayata geçirildiği gerçeği dikkate alındığında, uygulama öğretmenlerine olumlu yönde yansıdığı söylenebilir. Bu sonuçlardan yola çıkılarak, daha önce yapılan araştırmaların bulguları ile bu araştırmanın bulgularının tamamen örtüşmediği, öğretmenlik uygulaması II' de olumlu gelişmeler olduğu; dolayısıyla MEB'in yeni uygulamalarının, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına yaklaşımlarını olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Öğretmen adaylarının uygulama öğretim elamanlarına yönelik görüşlerine bakıldığında, öğretmen adaylarının yaklaşık yarısı birinci dönem yapılan uygulamanın daha olumlu olduğunu, yine yarıya yakın sayıdaki öğretmen adayı ikinci dönemin daha olumlu olduğunu belirtmişlerdir. Çok az sayıda öğretmen adayı ise iki dönemde de uygulamaların olumlu olmadığı yönünde görüş ortaya koymuşlardır. Bu sonuçlar öğretim elemanları yönünden birinci dönemin daha olumlu olduğunu gösterse de, iki dönem arasında önemli bir fark görünmemektedir. Fakülte-Okul İşbirliği Programı (YÖK, 1998) ve öğretmen adaylarının

MEB'e bağlı eğitim öğretim kurumlarında yapacakları öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönergeye (MEB, 1998) göre uygulama öğretim elemanı, öğretmen adaylarını öğretmenlik uygulaması etkinliklerine hazırlar, uygulama okulu koordinatörü ve uygulama öğretmeni ile birlikte gerekli planlamayı yapar. Öğretmen adayına gerekli rehberliği ve danışmanlığı yapar, uygulama sonunda gerekli değerlendirmeyi yapar, hükümleri yer almaktadır. Eraslan'ın (2008) araştırmasında, çok az sayıdaki uygulama öğretim elemanının görevinin bilincinde olduğu ve sürece olumlu katkı sağladığı, bazılarının ise öğretmen adaylarını meslekten soğuttuğu; diğer bir araştırmasında (2009) ise öğretmen adaylarının öğretim elemanlarından yeterince dönüt alamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Aytaç (2010), Özmen (2008) ve Yılmaz'ın (2011) araştırmalarında, uygulama öğretim elemanlarının genel olarak iletişimlerinin iyi, fakat rehberlik rollerinin düşük olduğu bildirilmiştir. Aytaçlı'nın (2012) araştırmasında, uygulama öğretim elemanlarının yeterince okula ziyarete gelerek öğretmen adaylarına gerekli desteği sağlamadıkları belirtilmiştir. Araştırmaların sonuçlarının birçok yönden bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüştüğü söylenebilir. Çünkü, bu araştırmanın sonuçları, öğretim elemanlarının her iki dönemde okutulan öğretmenlik uygulaması dersinde sorumluluklarını yeterince yerine getirmediği sonucu ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla MEB'in devreye koyduğu yeni uygulamalarının öğretmenlik uygulaması II dersinde öğretim elemanlarının uygulama çalışmalarına yeterince katkı sağlamadığı anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle, MEB'in öğretmenlik uygulamaları konusundaki çalışmalarının, öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulamaları konusundaki tutumlarında olumlu yönde bir değişikliğe neden olmadığı söylenebilir. Bu durumun fakülte-okul işbirliği eksikliği ve uygulama çalışmalarına gereken önemin verilmemesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Her iki dönemde yapılan (öğretmenlik uygulaması I ve II) çalışmalarının niteliğinin artırılmasına yönelik öğretmen adaylarının görüş ve önerileri Fakülte, MEB ve mevzuat yönlerinden ele alınarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Öğretmen adaylarının Fakülte'ye yönelik görüş ve önerileri, uygulama dosyasına gereksiz belgeler konulmamalı, öğretmenlik uygulaması haftada en az üç güne yayılmalı ve Uygulama programı yapılırken öğrencilerin KPSS'ye hazırlanmaları dikkate alınmalı şeklinde doğrudan yönetime yönelik olarak görülmektedir. Öğretmen adaylarını uygulamada daha sık izleme, kurallar uygulanırken ve not verilirken objektif ve adaletli davranma şeklindeki görüş ve önerileri ise uygulama öğretim elemanlarıyla ilgilidir. Aytaçlı (2012) ve Sağlam (2015) araştırmalarında, uygulama öğretim elemanlarının okullara yeterince ziyarette bulunarak öğretmen adaylarına gerekli desteği sağlamadıkları tespit edilmiştir. Eraslan (2008) ile Gök ve Sılay'ın (2004) araştırma sonuçlarına göre öğretmen adayları, ilgililerin kendileriyle ilgilenmediklerini, meslekten soğutulduklarını ileri sürmüşlerdir. Yapılan araştırmaların sonuçları ile bu araştırmanın sonuçlarının birçok yönden örtüştüğü görülmektedir. Uygulama dosyalarına konulacak belgelerin öğrencilere katkı sağlayacak türden olması, kırtasiyeciliğe kayılmaması uygulamaların etkililiği açısından önem arz etmektedir. Uygulamaların haftada üç güne yayılması Fakültenin yapacağı ders programları ile ilgilidir. Öğretmen adaylarının daha verimli bir uygulama çalışması yapabilmesi için bu görüşlerin dikkate alınması uygun olabilir.

Öğretmen adaylarının MEB'in yeni düzenlemelerine ilişkin görüş ve önerilerinden, MEB 'e yönelik olanlar, okul idaresi ve uygulama öğretmenleri alt boyutlarında ele alınarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Öğretmen adaylarının okul idaresine yönelik görüş ve önerileri, öğretmen adaylarına nasıl davranılacağı konusunda bilgi verilmeli şeklinde ortaya konmuştur. Uygulama öğretmenlerine yönelik görüşleri ise öğretmen adaylarına nasıl davranılacağı konusunda bilgi verilmeli, öğretmen adaylarına devam-takip, kuralları uygulama ve değerlendirme konusunda eşit davranılmalı, uygulama okulu öğretmenleri sınıfı terk etmemeli, ders işlerken materyal kullanımı özendirilmeli olarak özetlenebilir. Araştırma sonuçlarından da anlaşılacağı üzere, MEB'in yaptığı düzenlemelere rağmen öğretmen adayları halen

uygulamalarla ilgili birçok sorunla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Alanda yapılan bir araştırmada, öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinin kendilerine öğretmen gibi davranmadıkları (Karadüz, Eser, Şahin ve İlbay, 2009) tespit edilmiştir. Eraslan'ın (2008) araştırmasında, uygulama öğretmenlerinin amaca uygun çalışmadıkları ve adayları öğretmenlikten soğuttuğu belirtilmektedir. Özmen (2008), Baştürk (2009), Gökçe ve Demirhan (2005) araştırmalarında, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına yeterli yardımda bulunmadıkları, raporlarına gerekli dönütü vermedikleri sonucuna ulaşmışlardır. Katrancı (2008) araştırmasında, uygulama öğretmenlerinin öğretim yöntem ve tekniklerini uygulamada yetersiz oldukları için adaylara gerekli rehberliği sağlayamadıklarını tespit etmiştir. Aytacı (2012) ve Yılmaz (2011) ise araştırmalarında, uygulama okulu öğretmenlerinin öğretmen adaylarına ilgisiz davrandıklarını ortaya koymuşlardır. Fakülte-Okul İşbirliği Programı'nda (YÖK, 1998) ve öğretmen adaylarının MEB'e bağlı eğitim öğretim kurumlarında yapacakları öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönergede (MEB, 1998) öğretmenlik uygulamasının etkili ve verimli olarak yapılabilmesi için gerekli kurallar belirlenmiş ancak öğretmenlik uygulamaları istenilen niteliğe ulaştırılamamıştır. MEB'in öğretmenlik uygulamalarını etkili ve verimli bir şekilde yürütülmesi amacıyla 2016 yılının başından beri yürüttüğü girişimlerin, okul idarecileri ve uygulama öğretmenleri yönünden sürece yeterli katkıyı sağlamadığı söylenebilir. Bu sorun yeterli eğitim, denetim ve Fakülte ve okul arasında iyi bir işbirliği olmamasından kaynaklanabilir.

Öğretmen adaylarının MEB'in yeni düzenlemelerine ilişkin görüş ve önerilerinden, mevzuata yönelik olanlar, MEB ve Fakülte alt boyutunda ele alınarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu görüşler, öğretmen adaylarına yol parası desteği sağlanmalı, öğretmen adayları uzak okullara gönderilmemeli, dönem boyu farklı sınıflara girmek yerine aynı sınıfta uygulama yapılmalı, okul ile fakülte arasında iyi bir iletişim olmalı ve fakülte son sınıfta fazla ders olmamalı şeklinde ifade edilmiştir. MEB'in yeni geliştirdiği uygulamalarla birlikte bu sorunlardan bazılarında çözüm getirilmeye çalışılmıştır. Öğrenciler öğretmenlik uygulamasında artık bir dönemde sürekli bir öğretmenin derslerine girecektir. Ancak yol parası desteği sağlama ya da uzak okullara verilmeme isteği bazı yönlerden haklı olabilir. Çünkü, uzak okullara giden öğrenciler 3-4 vasıta değiştirmek zorunda kaldıklarından, bu durum onların maddi yönden zorlanmalarına neden olabilir. Yol parası desteği sağlama ise Fakülte'yi zorlayacağından öğretmen adaylarını imkanlar dahilinde yakın okullara vermek daha uygun olacaktır. Son sınıfta uygulama haricinde ders olmaması bir taraftan öğretmen adaylarının Fakülte'den uzaklaşmalarına yol açarken, diğer taraftan da diğer sınıflardaki ders yükünü artıracığından pek uygulanabilir görünmemektedir.

Öğretmen adaylarının, uygulamaya katılan idarecilere, uygulama öğretim elemanlarına ve uygulama öğretmenlerine yönelik görüşleri ile uygulama çalışmalarının niteliğinin artırılmasına yönelik görüşlerine dayalı olarak şu öneriler de bulunulabilir:

- ✓ Uygulamada görev alacak kişilere yönelik eğitim çalışmaları düzenlenebilir.
- ✓ Uygulamada görevlendirilecek kişilerin seçilmesinde alanlarında yetkin ve görev almaya gönüllü olanların seçilmesine özen gösterilmelidir.
- ✓ Üniversite ile MEB arasında koordinasyonun güçlenmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- ✓ Öğretmen adayları uygulama çalışmalarında imkanlar dahilinde daha yakın okullara verilmelidir.
- ✓ Fakülte program yaparken, öğretmen adaylarının uygulamalara daha rahat gidebilmeleri için haftada iki günü yalnızca uygulama çalışmalarına ayırabilir.

- ✓ Öğretmenlik uygulamalarında görev alacakların görev ve sorumlulukları daha net bir şekilde belirlenmeli ve yapılan çalışmalar Fakülte ve MEB koordinatörlüğünde etkili bir şekilde denetlenmelidir.
- ✓ Öğretmenlik uygulaması derslerinin içerikleri günün ihtiyaçlarına uygun hale getirilmelidir.
- ✓ Öğretmenlik uygulamalarındaki sorunların belirlenmesine ve çözümüne yönelik daha kapsamlı çalışmalar yapılabilir.

Kaynaklar

- Aslan, M., & Sağlam, M. (2018). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 144-162.
- Aytaç, A. (2010). *Öğretmenlik Uygulaması Dersi kapsamında uygulama öğretim elemanlığının değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
- Aytaçlı, B. (2012). *İlköğretim matematik öğretmenliği lisans programında yer alan okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersinin değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Azar, A. (2003). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin görüşlerin yansımaları. *Milli Eğitim Dergisi*, 159, 1-10.
- Baştürk, S. (2009). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre incelenmesi. *Elementary Education Online*, 8(2), 439-456.
- Beck, C., & Kosnik, C. (2002). Components of a good practicum placement: student teacher perceptions. *Teacher Education Quarterly*, 29(2), 81-98.
- Burton, D. (1998). The changing role of the university tutor within school-based initial teacher education: issues of role contingency and complementarity within a secondary partnership scheme. *Journal of Education for Teaching*, 24(2), 129-146.
- Büyükkaragöz, S., & Muştı, M. C. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Konya: Mikro Yayınları.
- Durmuşçelebi, M., Yıldız, N., & Saygı, E. (2017). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(12), 8-32.
- Eraslan, A. (2008). Fakülte okul işbirliği programı: Matematik öğretmeni adaylarının okul uygulama dersi üzerine görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 95-105.
- Eraslan, A. (2009). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması üzerine görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 3(1), 207-221.
- Gök, T., & Sılay, İ. (2004). Öğretmen adaylarının uygulama okullarında karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunları gidermek amacıyla hazırlanan öneriler üzerine bir çalışma. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Malatya*.
- Gökçe, E., & Demirhan, C. (2005). Öğretmen adaylarının ve ilköğretim okullarında görev yapan uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması etkinliklerine ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(38), 43-71.

- Harmandar, M., Bayrakçeken, S., Kıncal, R.Y., Büyükkasap, E., & Kızılkaya, S., (2000), Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesinde “okul deneyimi” uygulaması ve sonuçlarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 148, 1-8.
- Karadüz, A., Eser, Y., Şahin, C., & İlbay, A. B. (2009). Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre öğretmenlik uygulaması dersinin etkililik düzeyi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 442-455.
- Katranç, M. (2008). *Öğretmenlik uygulamasında uygulama okulu koordinatörleri ve uygulama öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarını yerine getirme düzeyleri (Kırıkkale ili örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Büyükgöze K. A., & Bugay, A. (2009). Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinde gördükleri eksiklikler ve çözüm öneriler. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 13-21.
- Kuran, K., & İstanbullu, M. (2011). Uygulama okullarında öğretmen adaylarını değerlendiren uygulama öğretmenlerinin adaylarca değerlendirilmesi. *I. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi Özet Kitabı* (s. 554). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1986). But is it rigorous? Trustworthiness and authenticity innaturalistic evaluation. *New Directions for Eevaluation*, 30, 73-84.
- MEB. (1998). Öğretmen Adaylarının Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma, desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel yayınları.
- Oral, B. (2003). Öğretmenin Hizmet Öncesi ve Hizmet İçi Eğitimi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(5). <http://dergipark.gov.tr/esosder/issue/6119/82096> adresinden elde edilmiştir.
- Özmen, H. (2008). Okul deneyimi-I ve okul deneyimi-II derslerine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 25-37.
- Özkan, H. H., Albayrak, M., & Berber, K. (2005). Öğretmen adaylarının ilköğretim okullarında yaptıkları öğretmenlik uygulamasının yetişmelerindeki rolü. *Milli Eğitim Dergisi*, 33(168).
- Paker, T. (2008). Öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının yönlendirmesiyle ilgili karşılaştıkları sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 132-139.
- Sağ, R. (2007). *Öğretmen eğitiminde uygulama öğretmeni eğitiminin değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Seçkin, N. Ç. (2005). *Öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin fizik öğretmeni adaylarının, öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin görüşleri üzerine bir araştırma*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). ODTÜ, Ankara.
- Sözer, E. (1991). *Türk üniversitelerinde öğretmen yetiştirme sistemlerinin öğretmenlik davranışlarını kazandırma yönünden etkililiği*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Şenel, E. A. (1999). *Öğretmenlik sertifikası programına katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına öğretmenlik uygulamalarının etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

- Temel, A. (1990). Fen-Edebiyat fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarına öğretmenlik formasyon programlarının etkisi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 180-192.
- Ünver, G. (2003). Öğretmenlik uygulamasında işbirliği: bir durum çalışması. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 87-100.
- Yılmaz, M. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması dersini yürüten öğretim elemanlarına ilişkin görüşleri. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(4), 1377-1387.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yiğit, N., & Alev, N. (2007). Okul deneyimi dersinde özel danışmanlık hizmetlerinin mesleki gelişime katkısının incelenmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 1(1), 85-101.
- YÖK (1998a). YÖK Dünya Bankası Fakülte-Okul İşbirliği Kılavuzu. Ankara: Öğretmen Eğitimi Dizisi.
- Yök (1998b). Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları. Ankara: Öğretmen Eğitimi Dizisi.
- YÖK (1998c). Öğretmen adayı Kılavuzu. 28.12.2018 tarihinde http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYR_x/10279/18493_adresinden_elde_edilmiştir.
- YÖK (1999). Türkiye’de Öğretmen Eğitiminde Standartlar ve Akreditasyon. Ankara: Öğretmen Eğitimi Dizisi.

EXTENDED ABSTRACT

Summary

Teacher training is a topic that needs to be considered and studied today as it was in the past. The importance of internship courses is significant to gain teacher skills for prospective teachers, Through internship courses, prospective teachers are able to use the knowledge and skills they have learned in theoretical lectures in a real environment. Although there have been occasional attempts to improve the internship courses by making certain regulations, it has been seen that these are not very effective. The Ministry of National Education (MEB) has made some new regulations in 2016 and started an online application through MEBSİS. The purpose of this application is to ensure that the internship courses are carried out efficiently and that the participants are actively involved in the internship process. It aims to give acceleration the intership processes in some sense. However, it is yet not known at what stage these studies contributue to internship courses.

Purpose

The aim of this study is to reveal the opinions of the students who take the teaching practice course in the last year of classroom education on the new regulations of the Ministry of Education, and to compare the teaching practice I and II courses. For this purpose, the following questions were sought. Teacher candidates about the new regulations of Ministry of Education;

1. What are the views of school administrators?
2. What are the views of practice teachers?
3. What are the views of teaching staff?
4. What are the views of increasing the quality of teaching practice courses?

Method

This study is a qualitative study which is aimed to determine the opinions and evaluations of the 4th grade students of Department of Elementary Education Department of Basic Education within the scope of faculty-school cooperation program on teaching practice course. In this research, 93 pre-service teachers participated in the teaching practice course in the Department of Elementary Education, Faculty of Education, Ondokuz Mayıs University in 2016-2017 academic year. Semi-structured interview form was used as data collection tool in the research. Hence, students were asked four open-ended questions. The validity and reliability of the interview form was also done before the analysis. Questionnaire forms filled out by prospective teachers were analyzed. Results are expressed in tables by using frequencies and percentages.

After making the necessary explanations under the tables, the opinions of some prospective teachers are given as they are. In order to increase the reliability of the research, the categories and themes that have been created were examined by qualified academicians, experts and necessary corrections were made.

Findings

All of the answers given by the teacher candidates participating in the study were analyzed in terms of sub-problems in order to find common themes, and percentage and frequency tables were formed from these data. Teacher candidates' views on school administrators are collected under five sub categories. The majority of the prospective teachers indicated that the courses in the second period was more efficient than the previous one in terms of the administrative level. That is to say, the majority of administrators in the internship school were helping them. Teacher candidates' opinions about the teachers in the intership schools are collected under 6 sub-categories. The majority of the prospective teachers indicated that the teaching practice in the second term was more effective and productive in terms of teachers in the internship classrooms. In other words, teachers are more experienced and they are helping them. Teacher candidates' views towards the academicians guided them were collected under 4 sub-categories. The majority of the prospective teachers emphasized that there was no difference between the previous period and the current one when the new regulation was carried out and they emphasized that they could not benefit from the instructors sufficiently. However, there are also teacher candidates who indicate that they have received sufficient help from their instructors. The opinions of the teacher candidates regarding the new regulations aiming at increasing the quality of the teaching practice course in the direction of the regulations of the Ministry of National Education are collected under 12 sub-categories and they gave opinions regarding the fact that the value given by school administrators and the application teachers to themselves, their role seen as a real teacher, the things that an internship classroom teachers shouldn't do such as leaving the class when the teaching practice begin.

Discussion

The majority of prospective teachers stated that the school administrators, who were attending the teaching practice II course, were better behaved to them. Based on these findings, it can be said that the new practices of Ministry of Education have a positive effect on the approaches of school administrators to teacher candidates. When the prospective teachers' opinions about the application teachers were evaluated together, the majority of teacher candidates stated that teaching practice II studies were more efficient. It can be said that the new applications of Ministry of Education have a positive effect on the approaches of the teachers of the teachers. According to the opinions of majority candidate teachers, there was no change in the behavior of instructors in the teaching practice I and II studies. It can be interpreted that the studies of Ministry of Education about teaching practices do not affect the behaviors of instructors.

Teachers' suggestions for increasing the quality of the teaching practice I-II courses are as follows: The value of the trainees to the candidate teachers, the frequent visits of the teaching staff to the application schools and the lack of sending the candidate teachers to the remote schools are some of these.

Conclusion and Suggestions

The following suggestions can be made based on the opinions of the candidate teachers: Short training activities can be organized for the participants. In the selection of the persons to be assigned in practice, care should be taken to select those who are competent in their fields and who are volunteers on the task. Efforts should be made to strengthen the coordination between the University and the Ministry of National Education.